

кримінального правопорушення, то ці дії підлягають кваліфікації як пособництво в здійсненні кримінального правопорушення, оскільки дії особи мали характер надання сприяння в протиправних вчинках спеціального суб'єкта [3]. Отже, специфіка скоєння окремих видів кримінальних правопорушень передбачає, що відповідно до положень закону суб'єкт у кожному конкретному випадку повинен володіти додатковими ознаками або властивостями, для виконання об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Дана обставина дає можливість визначити спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення і грає істотну роль для більш правильної кваліфікації суспільно небезпечних діянь.

Список використаних джерел

1. Горбачов Д. М. Значення класифікації спеціальних суб'єктів злочину у кримінальному праві України. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2013. Вип. 2. С. 179–190. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2013_2_21.
2. Ландіна А. В. Відповідальність спеціальних суб'єктів злочинів за кримінальним законодавством України: узгодженість із принципами кримінального права. Правова держава. 2018. Вип. 29. С. 281–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2018_29_38.
3. Терентьев В.І. Відповідальність спеціального суб'єкта злочину за кримінальним правом України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2003. 22 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/>.

Мазенко Н. А.,

слідчий слідчого відділення злочинів у сфері господарської та службової діяльності
слідчого відділу Центрального відділу
поліції Головного управління Національної
поліції в Донецькій області

КОРУПЦІЙНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ

Станом на актуальний час, ми спостерігаємо як прояви корупції знаходяться свій вияв в усіх сферах суспільних відносин. Разом з тим, корупційне законодавство потребує удосконалення.

За останні роки проблемі корупційних кримінальних правопорушень приділено багато уваги у теорії кримінального права. Однак, при визначенні кримінально-правових норм, що стосуються корупційних кримінальних правопорушень, існує плюралізм думок, ідей різних вчених, що призводить до неточного, а іноді й не правильного тлумачення відповідних положень закону про кримінальну відповідальність.

Детальний аналіз норм Загальної та Особливої частини Кримінального Кодексу України, дозволяє констатувати окремі

проблеми, пов'язані з понятійно-категоріальним апаратом у цій сфері кримінально-правового регулювання:

1. Відсутність чіткої дефініції «корупційне кримінальне правопорушення», яка розкривала б юридичну природу цього делікту та містила у собі кримінально-правову характеристику корупційного кримінального правопорушення.

На сьогодні дискусійним залишається питання хто є суб'єктом корупційного кримінального правопорушення. При цьому, у відповідній дефініції слід відобразити дві категорії можливих суб'єктів корупційного кримінального правопорушення: службова особа, у випадку якщо це стосується використання службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей, та будь-яка фізична особа, якщо це стосується обіцянки/пропозиції чи надання неправомірної вигоди, виокремивши індивідуально притаманні характеристики обох категорій суб'єктів;

2. Недосконалість наявного переліку корупційних кримінальних правопорушень, які необхідно відносити до таких, у відповідності до змісту статті 45 КК України. Зважаючи на те, що корупційними кримінальними правопорушеннями вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368, 363-3, 369, 369-2, 369-3 КК України, проте наявні й інші склади кримінальних правопорушень, які містяться у інших розділах КК України, які умовно також можна віднести до корупційних кримінальних правопорушень, наприклад стаття 160 (Підкуп виборця, учасника референдуму) КК України, що міститься у розділі V Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина КК України. Адже гіпотеза ст. 160 КК України є дуже схожою з гіпотезою ст. 368 КК України, за винятком категорії суб'єктів вчинення зазначених корупційних правопорушень. Саме тому, не усі кримінальні правопорушення, які за своєю юридичною природою є корупційними, передбачені у примітці статті 45 КК України. Також, наявний й інший аспект недосконалого переліку у примітці статті 45 КК України, що виражається у включенні таких складів кримінальних правопорушень до такого переліку, які не є безумовно корупційними. Як для прикладу виступає наявність у зазначеному переліку статті 210 (Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням) КК України, що за своєю юридичною природою є умовно корупційним кримінальним правопорушенням, тобто суб'єктивна сторона аналогічних злочинів не пов'язується з корисливою чи іншою особистою заінтересованістю суб'єкта корупційного кримінального правопорушення. З урахуванням викладеного, постає необхідність у запровадження чіткої класифікації наявних корупційних кримінальних правопорушень за конкретним критерієм, що у певній мірі забезпечить відповідну унормованість корупційних кримінальних

правопорушень у законодавстві шляхом їх систематизації, та у свою чергу надасть змогу спрощення прийняття процесуального рішення при визначенні попередньої правової кваліфікації кримінального правопорушення у кримінальному провадженні працівником органу досудового розслідування.

Зокрема, аналізуючи кримінально-правові норми корупційних правопорушень слід зосередити увагу на їх широкому переліку, унаслідок чого має місце конкуренція норм, оскільки окремі склади корупційних кримінальних правопорушень мають тотожні ознаки елементів складів з іншими корупційними кримінальними правопорушеннями, що на практиці призводить до не завжди вірної попередньої кваліфікації корупційного кримінального правопорушення. Саме тому, також удосконалення потребують й самі склади корупційних кримінальних правопорушень.

3. Поодиноке дотримання принципу справедливості, яке виражається при призначенні міри покарання суб'єкту корупційного кримінального правопорушення та визнання таким, що не відповідає принципу справедливості за вчинення того чи іншого корупційного кримінального правопорушення суб'єктом корупційного кримінального правопорушення, оскільки не завжди є співрозмірним зі ступенем суспільної небезпеки вчиненого протиправного корупційного діяння. Наприклад, практика йде таким шляхом, що стаття 75 КК України не підпадає під можливість її застосування до суб'єкта корупційного кримінального правопорушення, проте зазначене властиво можливе здійснити через механізм укладення угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості, та в змісті угоди можна чітко закріпити одним з пунктів можливість застосування статті 75 КК України відносно суб'єкта корупційного кримінального правопорушення, хоча це прямо заборонено гіпотезою зазначеною статті: «...крім випадків засудження за корупційне кримінальне правопорушення...», що і призводить у свою чергу до звільнення від відбування покарання з випробуванням суб'єкта корупційного кримінального правопорушення. Постає нагальне питання, якими мають бути санкції за вчинення корупційних кримінальних правопорушень? Що вони мають передбачати, чи повинні складатися лише із штрафів? Наскільки є доречним призначати покарання відповідно до санкції статті у вигляді штрафу за корупційне кримінальне правопорушення... Чи санкції корупційних кримінальних правопорушень мають бути виключно альтернативними? Або ж слід запровадити санкцію статті у вигляді покарання до довічного позбавлення волі по відношенню до суб'єкта корупційного кримінального правопорушення?

Отже, з огляду на вищезазначені актуальні проблеми теорії корупційних кримінальних правопорушень, внесення відповідних законодавчих змін надасть змогу покращити діяльність суб'єктів правозастосування корупційних кримінально-правових норм, що не змусить довго очікувати позитивних кількісних та якісних показників у боротьбі з корупційними кримінальними правопорушеннями.